

Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toimeenpano

Väyläviraston ympäristöpäivä webinaari 12.10.2021

Katja Ohtonen (DI)
erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
ISO 2030:n toimeenpanoverkon asiantuntijasihteeri

Esityksen sisältö

- Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 esittely
- Ilmansuojeluohjelman toimeenpanon organisointi ja tilannekatsaus
- Mitä seuraavaksi?

Esityksen kuvat:
Katja Ohtonen
tai kuvaaja
mainittu kuva
yhteydessä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kuva: YM kuvapankki Teemu Kuusimurto

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030 (ISO 2030)

- Valtioneuvosto hyväksyi 7.3.2019 kansallisen [ilmansuojeluohjelman](#).
- ISO 2030 on osa päästökattodirektiivin (EU) 2016/2284 kansallista toimeenpanoa.
- Ilmansuojeluohjelmien laatiminen 1.4.2019 mennessä oli jäsenmaille pakollista. Jäsenmaiden ohjelmat löytyvät [täältä](#).
- Päästökattoihin verrattaviin kansallisiin päästöihin lasketaan mukaan kaikki ihmisen toiminnasta aiheutuvat päästöt.
  - Kotimaan vesiliikenteen (sisävedet ja aluevedet) päästöt lasketaan mukaan. Kansainvälinen meriliikenne on rajattu laskennan ulkopuolelle.
  - Lentoliikenteen nousujen ja laskujen (LTO) päästöt lasketaan mukaan.

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030 (ISO 2030)

- Ne toimet, joilla direktiivissä asetetut **rikkidioksidin, typenoksidien, haihtuvien orgaanisten yhdisteiden, pienhiukkasten ja ammoniakin** ilmansaastepäästöjen vähentämisvelvoitteet toteutetaan.
- Laskelmien mukaan Suomi toteuttaa vähentämisvelvoitteet jo sovitulla energia- ja ilmastostrategian sekä maatalouden ammoniakkiohjelman toimenpiteillä.
- Siitä huolimatta ilmansaasteet aiheuttavat edelleen terveys- ja ympäristöhaittoja. Tämän vuoksi ohjelmassa on toimia, joilla ilmanlaatua voidaan edelleen parantaa ja altistumista vähentää.
- Erityisesti toimia pakokaasujen ja katupölyn haittojen torjuntaan sekä pienpolton päästöjen vähentämiseen.

Huom! Ilmastoasiat ovat nykyisin paljon esillä. Ilmastonmuutoksessa on kyse ns. kasvihuoneilmiöstä ja pääasiassa hiilidioksidipäästöistä (CO₂). ISO 2030 koskee ilmansuojelua ja siinä käsitellään ns. perinteisiä ilmansaasteita (SO₂, NO_x, NMVOC, PM_{2,5}, NH₃). ISO 2030 ei siis ole ilmasto-ohjelma.

ISO 2030:n toimeenpanon organisointi

Ympäristöministeri nimitti 7.9.2020
ohjausryhmän eli **Toimeenpanoverkon**:
Toimikausi 7.9.2020-31.3.2023
Suunnittelee, tukee, toteuttaa ja seuraa
ISO 2030:n toimeenpanoa

Toimeenpanoverkko perusti toimeenpanoa
tukemaan neljä **teemaryhmää**:

Liikenne ja työkoneet
Katupöly
Pienpoltto
Maatalous

Toimeenpanoverkko ja teemaryhmät

Ryhmä	Puheenjohtaja	Asiantuntijasihteeri
Toimeenpanoverkko	Oili Rahnasto ympäristöministeriö	Katja Ohtonen ympäristöministeriö
Liikenne ja työkoneet	Tuuli Ojala liikenne- ja viestintäministeriö	Anu Kousa HSY
Katupöly	Tarja Myller Helsinki, ylläpitopalvelut	Sami Kulovuori Suomen ympäristökeskus
Pienpoltto	Maria Myllynen Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus	Mikko Savolahti Suomen ympäristökeskus
Maatalous	Birgitta Vainio-Mattila maa- ja metsätalousministeriö	Airi Kulmala MTK

Toimeenpanoverkko ja teemaryhmät

Ryhmissä on edustajia laajasti eri tahoilta. Osa edustajista kuuluu useampaan ryhmään.

- ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen ympäristökeskus, Traficom, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos, Valvira, Väylävirasto, Uudenmaan ELY-keskus
- Ilmatieteen laitos, Itä-Suomen yliopisto, VTT, Nuohousalan keskusliitto, Motiva, Suomen luonnonsuojeluliitto, MTK
- Kuntaliitto, HSY, HSL, Espoo, Helsinki, Kuopio, Vantaa

Mukana yli 70 henkilöä - arvokas verkosto!

Kuva: YM kuvapankki / Mikael Ahlfors

Kuva: YM kuvapankki Teemu Kuusimäki

**Liikennettä ja katupölyä
koskevat toimenpiteet sekä
poimintoja kaikkien osa-
alueiden toimenpiteiden
käynnistymisestä**

Kuva: YM kuvapankki

Tieliikenteestä aiheutuvien päästöjen vähentämistä koskevat toimenpiteet 1/2

Kuva: Teemu Uusimurto / YM kuvapankki

Tuetaan toimenpiteitä ja ehdotuksia, jotka koskevat autokannan uudistumisen nopeuttamista ja nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuuden lisäämistä liikenteessä

T1 Raskaalle liikenteelle sekä henkilö- ja pakettiautoille asetettavat nykyistä tiukemmat raja-arvot

T2 Julkisen sektorin puhtaita ajoneuvohankintoja koskeva laki

T3 Täyssähköautojen hankintatuki

T4 Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran rakentamisen tuet

T5 Nolla- ja vähäpäästöiset työsuhdeautot

T6 Romutusmaksupalkkiokampanjat, jotka eivät välttämättä edellytä uuden auton hankintaa

T7 Liikenteen verotuksen kehittäminen

Päivitetään autojen energiamerkintää koskevat tiedot

T8 Kuluttajille tieto ympäristöystävällisistä ajoneuvoista

Tieliikenteestä aiheutuvien päästöjen vähentämistä koskevat toimenpiteet 2/2

Tuetaan henkilöautoliikenteen suoritetta vähentäviä toimenpiteitä kaupunkiseuduilla

T9 Liikennepalvelulaki

T10 Arvioidaan lähipäästövaikutukset ja kehitetään toimeenpanoa päästöt ja altistuminen huomioon ottaen

T11 Liikenteen ja maankäytön yhteensovittaminen, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ottaen huomioon ilmanlaatu ja joukkoliikenteen saavutettavuus ja kehittäminen (mm. kaavoituksen keinoin)

T12 Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimeenpano

T13 Kehitetään liikenteen verotusta vähäpäästöistä liikkumistapaa suosivaksi

- [ISO 2030](#) sivu 74 taulukko 12a

Liikenne ja työkoneet, toimenpiteiden käynnistyminen

- Tiedonkulku ilmasto- ja ilmansuojelutyötä tekevien välillä on tärkeää. Monet päästövähennystoimet ovat ilmastovetoisia, mutta hyödyttävät myös ilmanlaatua.
- Raskaan kaluston sekä henkilö- ja pakettiautojen päästöraja-arvot tiukentuneet ja tiukentuvat, täyssähköautojen hankintaa tuetaan, romutuspalkkiokampanjat, julkisen sektorin puhtaita ajoneuvohankintoja koskeva laki voimaan 2.8.2021.
- Uusi koulutuskokonaisuus ”[Vähäpäästöiset työkoneet](#)”. Koulutus suunnattu mm. työkoneiden käyttäjille, urakoitsijoille ja tilaajille. Käydään läpi mm. päästöjen vähentäminen työ- ja hankintasuunnittelulla, työkoneiden kunnossapidolla, hyvällä perehdytyksellä sekä taloudellisella ajotavalla. Linkki [verkkouutiseen](#).
- Hanke [työkoneiden kustannustehokkaista päästövähennyskeinoista](#): selvitetään mm. keinoja työkoneiden vaihtoehtoisten käyttövoimien edistämiseen sekä työkoneiden rekisteröintivelvollisuuden laajentamista.

Sähköbussi lataus

Kuva: Mikael Ahlfors / YM kuvapankki

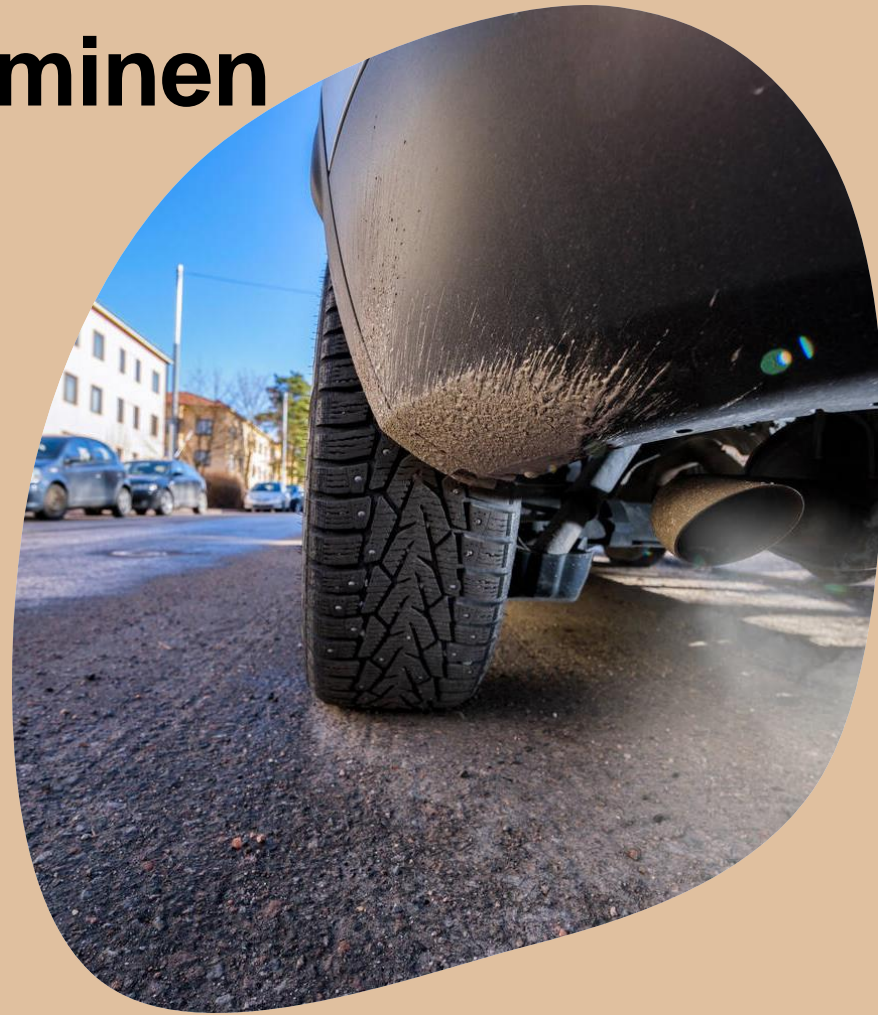
Katupölyä koskevat toimenpiteet

- Toimeenpannaan [Pölyävät maantiet](#) –hankkeen suositukset (Liikennevirasto 48/2018), mm.
  - Maankäytön ja liikenteen yhteissuunnittelu (nopeudet, raskas liikenne)
  - Urakkasopimusten kehittäminen (kalusto, pölynsidonta, pesuseulottu murske, puhdistuksen ajoitus)
  - Päälysteiden laadun määrittely
- Katujen kunnossapidon parhaiden käytäntöjen levittäminen kuntiin ja urakoitsijoille.
- Parhaat käytännöt valintakriteereiksi urakkakilpailuihin.
- Lisätään informaatio-ohjausta ilmanlaadun ja turvallisuuden kannalta parhaista rengasvalinnoista.
- Selvitetään nastarenkaiden käyttörajoituksia tietyillä alueilla.
- [ISO 2030](#) sivu 75 taulukko 12b

Katupöly, toimenpiteiden käynnistyminen

- [PölyBAT](#) 1&2: Katukunnossapidon ja pölyntorjunnan parhaat käytännöt koottiin nettisivuille teemoittain: pölynsidonta, lumen auraus ja poiskuljetus, liukkaudentorjunta, kadunpuhdistus ja työmaiden pölyhaittojen torjunta. Nettisivuja kehitetään edelleen jatkohankkeessa. Pyritään levittämään tietoa sivustosta alan lehdissä ja seminaareissa.
- Urakkasopimuksien kehittäminen -projekti (kalusto, pölynsidonta, pesuseulottu murske, puhdistuksen ajoitus, ym.), jossa mukana Helsinki, Vantaa, Uudenmaan ELY, HSY, Syke, Väylävirasto, YM
- Väylävirasto toimia:
  - Suolattavaa tiestöä on aiempaa enemmän ja hiekoitettavaa aiempaa vähemmän
  - Vaatimuksia hoitourakoissa (vaihtelevat eri teillä ja tietyypeillä) mm.: puhdistukset mahdollisimman aikaisin keväällä, vaatimus imulakaisusta hiekan poiston jälkeen, tiedotuksesta ja raportoinnista

Nastarenkaiden käytön väheneminen vähentäisi katupölyn muodostumista
Kuva: Teemu Kuusimurto / YM kuvapankki

Pienpoltto

- **Savuhaittojen ehkäisy** -hankkeessa kootaan keinot puunpolton savuhaittojen ehkäisemisestä rakennusjärjestyksessä, rakentamistapaohjeissa ja tontinluovutusehdoissa.
- Keinoja alustavasti: tontin tuulettuvuusominaisuuksien huomioiminen, puuvaraston edellyttäminen tulisijallisiin pientaloihin, grillikatoksen tai puulämmitteisen paljon minimietäisyys tontin rajalle
- Käynnissä on ohjeen ”**Savuhaittatapaukset ja niiden käsittelyohjeet**” päivitys
- Ohje on tarkoitettu ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille
- **Kiuas2** -hankkeessa tavoitteena on kiukaiden aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentäminen.
- Jo päättyneessä **Kuivaa asiaa** -hankkeessa on viestitty ja jaettu tietoa oikeaoppisesta polttopuun säilytyksestä ja polttamisesta. Hankkeessa pilotoitiin uusia polttopalveluita, jotka vastaavat nykyistä paremmin polttopuun käyttäjien tarpeita.
- poltapuhtaasti.fi
- Kaikki pienpolttoimenpiteet [ISO 2030](#) sivu 76 taulukko 13

Maatalous

- Maatalousteemaryhmä päivittää toimintaohjelmaa maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi. Ohjelma valmistuu n. 10/2021. Keinoja:
  - Lietelannan ja virtsan sijoituslevitys ja letkulevitys
  - Lantavarastojen kattamien
  - Ravinteiden tasapainoinen käyttö
  - Ympäristölupiin ja ilmoituspäätöksiin ammoniakkipäästöjä vähentäviä määräyksiä.
  - Neuvonta, tutkimus ja informaatio-ohjaus: mm. neuvotaan valkuaisyliruokinnan vähentämisen merkityksestä, tutkitaan katemateriaalivaihtoehtoja ja lannan happokäsittelyä, päivitetään kotieläintalouden BAT-raportti.

Suomen NH_3 -päästöistä 90 % tulee maataloudesta (etenkin lannasta). Maatalouden merkitys muiden ilmansaastepäästöjen lähteenä on pieni.

Muiden ilmansaasteiden päästöt ovat viimeisten vuosikymmenten aikana vähentyneet, mutta ammoniakkipäästöissä lasku on varsin hidasta.

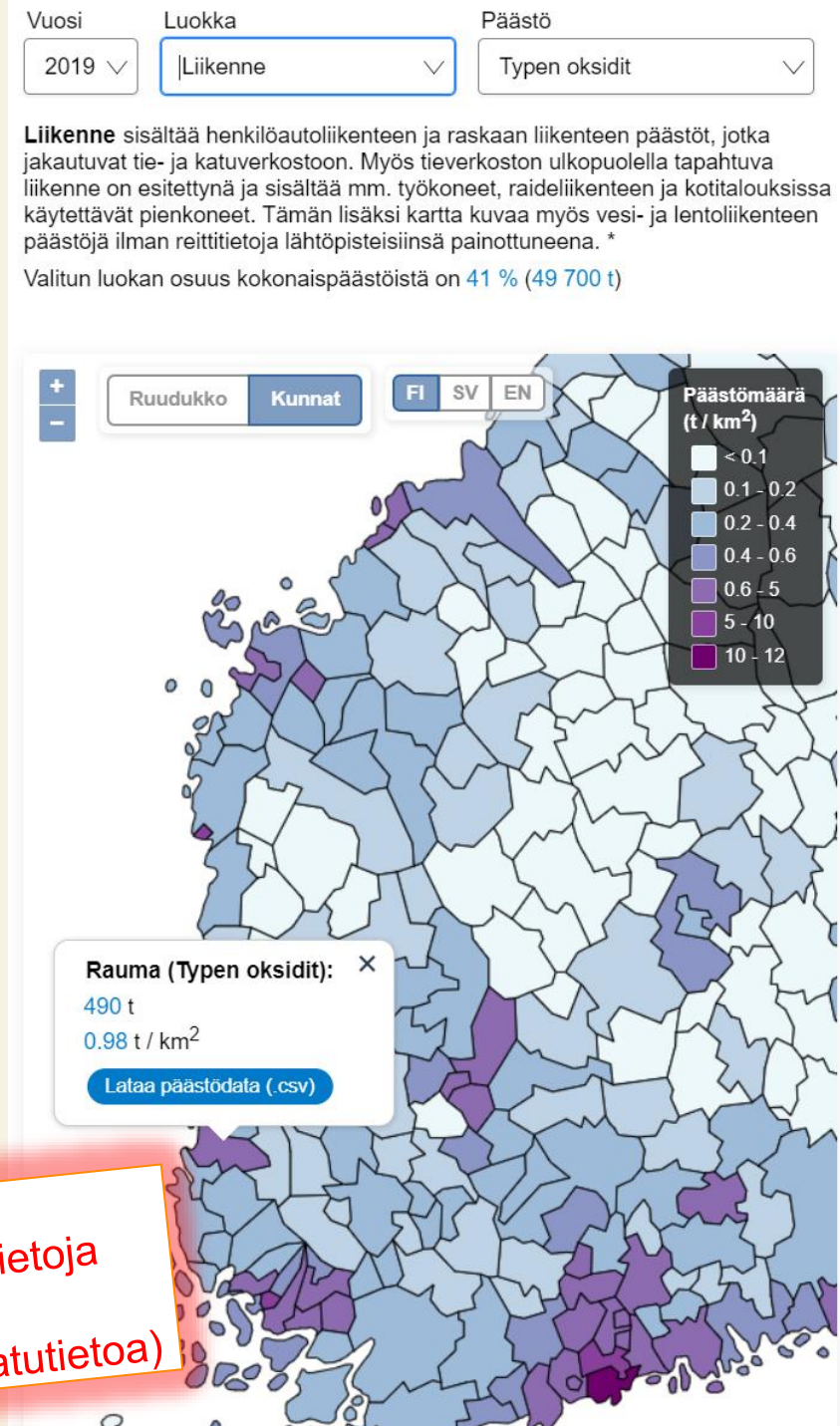

Kuva: YM kuvapankki

Ilmansuojelun viestintää

- [Päästöt kartalla](#) –tietopalvelu Syken sivuilla. (Vieritä sivua)
- Aikasarjat 1990-2019 viiden vuoden välein, eri päästöluokat.
- Liikenne-päästöluokka sisältää
  - henkilöautoliikenteen ja raskaan liikenteen päästöt
  - tieverkoston ulkopuolella tapahtuvan liikenteen sisältäen mm. työkoneet ja raideliikenteen
  - vesi- ja lentoliikenteen (vain LTO) päästöjä ilman reittitietoja lähtöpisteisiinsä painottuneena
- Saatavilla taulukoituna päästöt liikennemuodoittain
- Paljon päästökomponentteja: mm. NO_x, PAH, PM₁₀, PM_{2,5}, musta hiili, NH₃
- Kaikki viestintätoimenpiteet [ISO 2030](#) sivu 80 taulukko 16

Mitä seuraavaksi?

- Haasteita ammoniakkipäästöjen pysymisessä päästökaton alla. Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämishjelman toimeenpano on tärkeää.
- Toimeenpanoverkon ja teemaryhmien työt jatkuvat.
- Ohjelman toteutumisen seurantatietojen kokoaminen vuodenvaihteessa.
- Ilmansuojeluohjelma on päivitettävä 21.3.2023 mennessä (päästökattodirektiivi). Käytännössä päivitystyö on tehtävä vuoden 2022 aikana. Sisällön minimivaatimukset:
  - Arvio ohjelman toteutuksessa, päästöjen vähentämisessä ja pitoisuuksien pienentämisessä tapahtuneesta edistyksestä
  - Poliitiikan olosuhteita, arviointeja, ohjelmaa tai toteutusaikataulua koskevat merkittävät muutokset

Loppusanat

ISO 2030:n toimeenpano on hyvin käynnissä.

Paljon hyvää tapahtuu tässä maassa ilmansuojelun piirissä. Tiedonkulku on tärkeää: tehty työ on hyvä saada mukaan ISO 2030:n seurantatietojen koontiin vuosittain.

Ota yhteyttä,

- jos sinulla on idea, jolla jokin ISO 2030:n toimenpiteen voisi toteuttaa tai muutoin ilmansuojelua edistää.
- jos sinulla on tiedossa, kuinka jotain ISO 2030:n toimenpidettä on toteutettu.
- jos sinulla on idea uudeksi toimenpiteeksi ISO 2030:een sisällytettäväksi päivityksen yhteydessä.

Kiitos huomiostanne ja työstä puhtaasta ilman puolesta!

Katja Ohtonen
erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
puh. 050 301 3368
katja.ohtonen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Esityksen
kuvat:

Katja Ohtonen
tai kuvaaja
mainittu kuva
yhteydessä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

